

Apocalyptisch werk bij De Queeste

Maistorov komt aan als een mokerslag

De Openbaring van Johannes bestaat uit 22 hoofdstukken. Dus stond voor Nikolai Maistorov vast dat de cyclus die hij op dit apocalyptische bijbelboek baseerde uit 23 werken moest bestaan: 22 + 1. Zoals gebruikelijk was in series die hij eerder produceerde, werkte hij ook de openbaring van Johannes uit in verschillende technieken en disciplines. Het scheppingsproces begint steevast met tekeningen. Die worden vervolgens uitgewerkt in aquarellen en eventueel aangevuld met steendrukken. Daarna volgen pastels die in een volgend stadium worden uitgewerkt of omgezet in kleine schilderijen. Uiteindelijk mondt het gefaseerde proces uit in grote schilderijen waarin alle remmen losgaan.

TEKST WIM VAN DER BEEK

De schilderkunst van Nikolai Maistorov hakt er behoorlijk in. De Bulgaarse schilder (Sofia 1943) heeft een afkeer van een vrijblijvende opstelling. Hij is betrokken en bewogen. Zijn schilderijen laten niemand onberoerd. Ze getuigen van een zwaarmoedige instelling die op de een of andere manier lijkt te kleven aan bijna alle schilderkunst van de grote Bulgaarse schilders van dit moment. Ook Svetlin Roussev, die tien jaar ouder is dan Maistorov, onderneemt keer op keer verwoede pogingen om door te dringen tot de emotionele kern. Het werk van Maistorov en Roussev wordt gekenmerkt door ongekende plasticiteit. Penseelvoering en kleurgebruik dragen bij aan een optimale verbeelding van de condition humaine. Beide schilders zomen nadrukkelijk in op innerlijke gemoedstoestanden. Zij verheven emoties. Naast deze overeenkomsten zijn ook opmerkelijke verschillen aan te wijzen. Zo voegt Roussev aan een sober portret vaak felgekleurde strepen toe die de blik van de kijker sturen of ontregelen. Ook komen merkwuurde meanderende lijntjes voor die het geschilderde gezicht of lichaam als bliksemschichten doorklieven.

Maistorov daarentegen manifesteert zich als een zwaarmoedige expressionist pur sang. Zijn schilderijen zijn somber en donker. De thematiek is doordrenkt met loodzware religieuze verwijzingen. Maistorov lijdt aan het leven. Hij kijkt met wanhoop en ontzetting naar de deerniswekkende staat waarin de mens verkeert. In zijn schilderijen is de dood nooit ver weg. Mensen zijn wezens die worstelen zonder boven te komen. Zelfs als ze de liefde bedrijven lijkt de omarming meer op een wurrgreep dan op een liefdevol gebaar. De afgelopen jaren focuste Maistorov zich vol overgave op cycli rond het bijbelboek Genesis,

essays die de Baskische dichter, filosoof en romanschrijver Miguel de Unamuno y Jugos schreef op basis van Cervantes' meesterwerk Don Quichotte en een vergelijkbaar magnum opus waarvoor het boek *Les Fleurs du Mal* van Baudelaire als uitgangspunt fungeerde. En nu heeft hij zich met ziel en zaligheid gestort op de openbaringen van Johannes, waarin het naderende einde der tijden op onheilspellende wijze wordt aangekondigd en beschreven.

De apocalyptische visie van Maistorov komt aan als een genadeloze mokerslag. De kunstenaar schildert beklemmend en heftig, groots en meeslepend. Elk schilderij is de uitkomst van een innerlijke strijd die hij met zichzelf voert. Terwijl in de serie *Genesis* het verraad en menselijk tekort van Adam en Eva, het zondige leven in Sodom en Gomorra en de onbegonnen strijd tegen de elementen als katalysator fungeerden, duiken in de openbaringencyclus wellustige en overspelige vrouwen (de hoeren van Babylon) op naast agressieve honden, onschuldige pasgeborenen die het nieuwe leven symboliseren, hemelse stemmen en verpletterde beesten (metaforen voor het overwonnen kwaad). God wordt weergegeven als een verschrompelde, oude man. De schilder heeft zich zó rücksichtslos vastge-

beten in de verbeelding van deze elementen dat zijn werk een beangstigende lading bezit. Die doem houdt het bevrijdende licht van de nieuwe tijd op afstand. Na Roussev is Maistorov de tweede Bulgaarse schilder die een breed podium krijgt in galerie De Queeste in Heerde. Marjolijn en Tjapko Jager hebben een sterke affiniteit ontwikkeld met Bulgaarse hedendaagse kunst. Hun galerie is de enige plek in Nederland waar permanent werk te zien is van toonaangevende schilders en beeldhouwers uit Bulgarije. Kunstenaars uit voormalige Oostbloklanden zijn degelijk en traditioneel geschoold. De technische kwaliteit van hun werk is doorgaans boven elke twijfel verheven. Schaduwkant van het academische onderwijs was dat elke vorm van vrijheid en experiment in de kiem werd gesmoord. Kunst was dienstbaar aan de samenleving en aan de ideologie van de machthebbers. Toch probeerden veel kunstenaars stelselmatig het systeemdenken te ondermijnen. Zij gingen ondergronds of zochten openlijk de grenzen van het toelaatbare op (bijv. door infiltratie van verborgen 'boodschappen' in hun werk), maar goedkeuring van de autoriteiten hadden ze wel nodig als garantie voor hun bestaansrecht. Inmiddels is er veel veranderd.

Kunstenaars hebben zich losgemaakt van het academisme en genieten zichtbaar van nieuw verworven artistieke vrijheden. Prettige bijkomstigheid is wél dat traditionele vaardigheden over-eind gebleven zijn. Het gegeven van die 'dubbele identiteit' maakt de actuele kunst uit Oost Europa extra interessant. Terwijl in West Europa veel jonge kunstenaars worstelen met gebrek aan technische vaardigheden, waardoor zij niet in staat zijn hun visie, waarnemingen of gewaarwordingen optimaal te verbeelden, kennen collega-kunstenaars uit Oost Europa, China en Korea dat probleem niet. Geen wonder dat de belangstelling voor kunst uit die delen van de wereld booming is. Maistorov lift mee met dat succes. Hij schildert mensen die met zichzelf en met de medemens worstelen. In zijn oeuvre passeert het complete scala van menselijke verlangens en behoeften, intermenselijke relaties en interacties de revue. Wie zo intens leeft en schildert als Maistorov moet blindelings vertrouwen op technische vaardigheden. Anders zou de overdracht van ervaringen en gevoelens onherroepelijk tekortschieten. De dramatiek die als een rode draad door de hedendaagse Bulgaarse kunst loopt, neemt in het werk van Maistorov buitengewone proporties aan. De combinatie van zwaarmoedigheid, technische kwaliteit en schilderkunstig geweld, levert kunst op die niemand onbewogen laat.

■ Schilderijen, aquarellen, tekeningen en pastels van Nikolai Maistorov, 22 maart t/m 6 juni in galerie De Queeste, Heerde
Info www.galeriedequeeste.nl of T 0578 - 611299.